

Jana Koželuhová

e-mail: jkozeluhovaa@gmail.com

gsm: +420 733 449 599

Obchodní akademie Bubeneč

Krupkovo náměstí 4, 160 00 Praha 6

Ekonomické lyceum – 3. ročník

Čím se bude platit za 30 let?

Praha 24. dubna 2022

Ještě před několika měsíci bych své myšlenky jednoznačně směřovala do digitální oblasti a hlouběji se zabývala kryptoměny, bezhotovostními operacemi nebo dokonce celosvětovou virtuální měnou. Zkrátka bych popustila uzdu fantazii a zabývala bych se pozitivním ekonomickým a vědeckým vývojem, protože třicet let je při současném trendu rozvoje lidstva velký časový úsek. Zcela jistě dostačující na to, abychom se výrazně posunuli i ve finančnictví a monetární politice.

Jenže mnohdy stačí jediný den, který zastaví nebo výrazně změní vývoj nejen v Evropě, ale na celém světě. Začátek ruské agrese proti nezávislé Ukrajině ve čtvrtek 24. února letošního roku se stal oním negativním milníkem, který ovlivnil i mé uvažování nad touto prací.

Snad proto se mi vybavil výrok Alberta Einsteina, který v roce 1949 v reakci na použití jaderných zbraní na konci druhé světové války řekl: „Nevím, čím se bude bojovat ve třetí světové válce, ale ve čtvrté to budou klacky a kameny.“¹ Slova, která jsou hodna zamyšlení, bohužel opět dostávají svůj rozměr. Nesmí se stát, abychom za 30 let platili místo mincemi, bankovkami nebo virtuální měnou placatými kamínky nebo lasturami. Zní to možná jako přehnaná parafráze, ale asi každý rozumně uvažující člověk má obavu z dalšího vývoje lidstva.

Dovolím si ještě jeden citát, tentokrát od smyšlené postavy. Ve zfilmované Werichově pohádce Tři veteráni říká pan Rudolf Hrušínský coby vysloužilý dělostřelec Pankrác o světovládných plánech svého kamaráda Bimbáce (Petr Čepek) velmi trefně: „Zblbnul. To je to nejhorší, co může mužskýho potkat – když chce svět spasit klackem. Strašně nebezpečná nemoc.“² Asi tehdy nikdo z nich netušil, že ve 21. století přijde doba, kdy se takový mužský, přesněji řečeno mužik, vyskytne.

Válka na Ukrajině zásadně působí na celosvětovou ekonomiku, bezpochyby ji bude ovlivňovat i v dalších letech. Do jaké míry se tak stane nelze jednoznačně říci, dopady budou těsně navázány na vývoj a dobu trvání války, a také na její výsledek. Navíc tato krize bohužel navazuje na pandemii Covidu 19, která rovněž dopadla na hospodářství prakticky celého světa. Nyní můžeme v ještě větší míře sledovat růst cen energií (až o 90%³), pohonných hmot (jejich

¹ Zdroj: <https://citaty.net/citaty/5853-albert-einstein-nevim-cim-se-bude-bojovat-ve-treti-svetove-valce/>

² Zdroj: <https://sever.rozhlas.cz/filmove-kalendarium-bonifac-6839813>

³ Zdroj: <https://byznys.hn.cz/c1-67038460-ceny-energie-vystrelily-kvuli-ukrajine-strme-vzhuru-elektrina-zdrasila-az-o-90-procent>

snížení je minimální⁴, očekáváme zásah vlády⁵ podobně jako v Polsku), spotřebního zboží, potravin i služeb. Dochází k omezení dovozu a vývozu, ať už z důvodu bojů na konkrétních místech a přerušením těžby, výroby nebo dopravy, nebo díky omezením a blokádám, které jsou uplatňovány vůči Rusku ze strany Evropské unie, USA a dalších států, nebo recipročně Ruskem.

Konkrétním příkladem může být i osud ukrajinské měny – hřivny, která výrazně poklesla⁶, byť ještě před dvěma lety oproti české koruně výrazně posilovala a mohla zrychlit inflaci⁷. Velký propad zaznamenal zejména vlivem sankčních opatření například vůči euru ruský rubl⁸. Z tohoto důvodu mezi obyvateli Ruské federace výrazně vzrostla poptávka po americkém dolaru nebo euru⁹.

V České republice jsme byli v případě banky Sberbank svědky tzv. „bank run“¹⁰, tedy masivního ataku klientů, který spočívá v hromadných výběrech vkladů. Zde se jednalo jak o úvahy o možné insolvenční ústavě, tak o odpor vůči bance s majetkovým podílem agresivního státu. Důsledkem byla nemožnost klientů nakládat se svými prostředky, vybírat hotovost nebo provádět operace s platebními kartami¹¹. Banka nakonec uzavřela své pobočky, vklady klientů jsou do zákonné výše vypláceny Garančním systémem finančního trhu¹² prostřednictvím Komerční banky a před několika dny Česká národní banka zatím nepravomocně odebrala licenci Sberbank CZ¹³.

Současná situace se bezesporu negativně podepíše na všech ekonomikách, tedy i na české. Měli bychom se, stejně jako většina evropských států, odříznout od závislosti na produktech z Ruské federace, investovat do vyšší obranyschopnosti České republiky

⁴ Zdroj: <https://www.finance.cz/540967-ceny-pohonných-hmot-se-snížují/>

⁵ Zdroj: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/opozice-nejbude-ve-snemovne-blokovat-snizeni-dane-u-pohonných-hmot-40394780>

⁶ Zdroj: <https://www.lynxbroker.cz/investovani/burzovni-trhy/forex/kurz-meny/ukrajinska-hrivna/>

⁷ Zdroj: <https://www.kurzy.cz/zpravy/524596-koruna-letos-ze-vsech-men-sveta-nejvice-oslabila-vuci-ukrajinske-hrivne-hrozi-tedy-masovy-odchod/>

⁸ Zdroj: <https://eurokurz.cz/kurzy/RUB-rubl-rusko/>

⁹ Zdroj: <https://denikn.cz/822680/rusove-u-bankomatu-zazivaji-nocni-muru-desitky-tisic-jich-podepisuji-otevrene-dopisy-proti-valce/>

¹⁰ Zdroj: https://en.wikipedia.org/wiki/Bank_run

¹¹ Zdroj: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-firmy-karty-sberbank-dal-nefunguji-potize-banky-resi-cely-den-cnb-190809>

¹² Zdroj: <https://www.garancnisystem.cz/vyplaceni-shrnuti-SberbankCZ>

¹³ Zdroj: <https://www.e15.cz/byznys/finance-a-bankovnictvi/cnb-odebrala-licenci-sberbank-ta-se-muze-odvolat-1389419>

a zaměřit se na alternativní zdroje energie. Jedním z prvořadých kroků by podle mne měl být přechod k jednotné evropské měně, tedy k euru¹⁴. Je-li však euro skutečným řešením pro českou ekonomiku v blízkém horizontu bude záležet nejen na politice současné vlády, ale také na kondici ekonomiky a stavu veřejných financí. Ten nebyl na odpovídající úrovni před válečnou krizí a zatím nelze předpokládat zásadně pozitivní vývoj, právě s ohledem na výše popsané skutečnosti¹⁵.

Zkusím pominout vše, co se děje dnes a přeneseme se do roku 2052, abychom se podívali do svých peněženek. Budou ale vůbec ještě existovat v podobě, jaké je známe dnes? Stejně tak se můžeme ptát, jak budou vypadat platidla, zda je budeme držet v ruce nebo jestli budou obíhat tak trochu mimo nás. Vždyť historie platidel je dlouhá téměř jako lidstvo samo. První mince se začaly používat zhruba 700 let před naším letopočtem¹⁶ a v mnoha případech se jejich názvy odvíjely od váhových jednotek, což souviselo se stanovením jejich hmotnosti při výrobě z drahých kovů. Bankovky se pak v Evropě objevily v roce 1661 ve Stockholmu¹⁷.

Můžeme se domnívat, že tři desetiletí budou dostatečnou dobou na to, aby po více než 2700 letech přestaly mince a bankovky existovat? Určitá šance existuje, zejména když už v dnešní době platíme tak, že platební kartu, mobilní telefon nebo chytré hodinky přiblížíme k platebnímu terminálu. A můžeme tak platit v drtivé většině obchodů a od velmi malých částek. Když máme někde platit v hotovosti, zdá se nám to podivné a nepraktické a hledáme, jestli u sebe vůbec máme nějaké fyzické peníze. Stejně tak hradíme objednávky v e-shopech, ať už bankovním převodem nebo platební kartou. Jsou to věci, o kterých naši rodiče neměli vůbec ponětí a těžko si je dokázali představit.

Vývoj tedy směřuje k co nejvyššímu využívání bezhotovostních plateb, což má své opodstatnění i v boji proti praní špinavých peněz. Se zaváděním moderních technologií a v souvislosti s jejich rychlým vývojem lze předpokládat dosažení tohoto cíle v relativně krátké době, osobně odhaduji do pěti až deseti let.

¹⁴ Zdroj: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/457370-prijeti-eura>

¹⁵ Zdroj: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/euro-zatim-nebude-nova-vlada/r~e22aa5023bc711ecad06ac1f6b220ee8/>

¹⁶ Zdroj: <http://www.financeproradost.cz/clanek/vyprava-do-historie-penez-jak-penize-vznikly-jak-se-v-prubehu-casu-menily-a-jak-by-pro-nas-mohly-vypadat-v-budoucnu>

¹⁷ zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Bjiny_pen%C4%9Bz

Vedle formy placení, tedy v podstatě reálnému zániku fyzických platidel, vyvstává otázka, jakou měnou budeme platit. Ráda cestuji a dovedu si představit, že jednou budu moci letět třeba do jakékoliv exotické destinace a nebudu s sebou vozit peněženku, nebudu se zabývat kurzem nebo přepočtem cen a všude zaplatím mobilním telefonem v jedné měně. Bylo by to pohodlné a příjemné, ale muselo by se změnit hodně věcí ani ne tak v technice, ale zejména v hospodářství. Vždyť kupříkladu v rámci Evropské unie se jednotná evropská měna euro používá v 19 státech, které jsou členy eurozóny¹⁸. V dalších šesti státech, včetně České republiky, se platí národní měnou. Z tohoto je patrné, že zavedení jednotné měny uvnitř společenství 28 států není jednoduché, ať už kvůli plnění ekonomických kritérií nebo třeba „jen“ díky nacionalistickému pohledu.

Celosvětová virtuální měna je možná nespelnitelný sen, k jehož dosažení by se musela sjednotit celosvětová ekonomika, bohaté státy by musely podpořit rozvojové země, moderní technika by měla být dostupná všem. A to zdaleka není úplný výčet všech nutných opatření. Přesto se nechci tohoto snu vzdát. A to nejen kvůli mému pohodlnějšímu cestování, ale i kvůli prospěchu všem lidem.

Prozatím věřím, že co nejdříve dojde k obratu a ke skončení ruské agrese vůči Ukrajině, a to nejen kvůli celosvětové a domácí ekonomice, ale i pro zachování svobody a demokracie. Ať už budeme za 30 let platit naší korunou, eurem nebo celosvětovou virtuální měnou, rozhodně nechtějme platit obálky nebo lasturami. A už vůbec ne rublem.

¹⁸ Zdroj: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Euroz%C3%B3na>